

TERMENUL REZONABIL DE INFORMARE A MEDIATORULUI CU PRIVIRE LA ELEMENTELE SEMNIFICATIVE ALE CAZULUI PENAL DEDUS MEDIERII

Vasilica-Leontina TUDOR,
mediator, România,
doctorand ULIM

SUMAR

Procedura medierii în cadrul procesului penal se supune normelor procesual-penale ale dreptului penal, coroborate cu normele procedurii de mediere, în așa fel încât să se țină cont și de respectarea drepturilor și libertăților părților de a apela la procedura medierii în cadrul procesului penal. Pentru ca legea penală să nu lase loc la interpretări eronate și la acțiuni arbitrare, considerăm că sintagma „termen rezonabil” din legislația penală și procesual-penală ar trebui completată cu indicarea termenelor clare, ca, de exemplu, termenul rezonabil de 5 zile pentru accesul mediatorului la datele părților din dosarul pentru care se propune medierea, putând fi considerat ca fiind un termen de recomandare, și nu de decădere. Acest termen rezonabil de 5 zile poate fi instituit în vederea asigurării unui grad ridicat de ritmicitate și fluidizare a procedurii penale și a informării mediatorului în procedura penală, în așa mod încât dreptul la informare a mediatorului cu privire la datele necesare inițierii procedurilor de mediere să se subsumeze noțiunii relative a termenului rezonabil.

Cuvinte-cheie: mediator, termen rezonabil, procedura penală, interpretare strictă, părțile conflictului, mediere, conflict.

Conceptul de mediere face trimitere la o categorie mai largă de conflicte și nu poate fi înțeles decât în măsura în care se ține cont și de acei parametri de natură socială care se referă la bunele relații sociale și la conviețuirea în bună înțelegere, deoarece există o relație de interdependență raportată la domeniul textual explicativ și aplicativ al legii și la domeniul contextual al realității derulării relațiilor sociale privitoare la valorile sau grupurile de valori ale grupului social căruia i se adresează, ceea ce constituie un reper adaptabil de la caz la caz, în funcție de problematica ridicată spre analiza și soluționarea conflictului.

THE REASONABLE INFORMATION OF MEDIATOR ON THE SIGNIFICANT ELEMENTS OF THE CRIMINAL CASE FOR MEDIATION

SUMMARY

The mediation procedure in criminal proceedings is subject to the criminal procedural norms of criminal law, corroborated with the rules of the mediation procedure, so that it also takes into account for the respect of the rights and freedoms of the parties to resort to the mediation procedure in the criminal proceeding. In order for the criminal law to prevent erroneous interpretations and arbitrary actions, we consider that the term „reasonable time” in criminal law and criminal proceedings should be complemented with clear deadlines, the reasonable period of 5 days for the mediator’s access to the data of the parties from the dossier for which it proposed the mediation being considered rather as a recommendation term than the decay term. This reasonable period of 5 days may be set up to ensure a high degree of rhythm and fluidity of the criminal procedure and to inform the mediator in the criminal proceedings, in such a way that the right to inform the mediator about the data needed to initiate the mediation procedures to be subsumes to the relative notion of the reasonable time.

Key-words: mediator, reasonable time, criminal procedure, strict interpretation, the parties to the conflict.

O serie de conflicte apar în ceea ce privește dreptul proprietății, care este apărat de legi, dar știm că adesea există tendința de a fi încălcat de către diverse persoane. Despre apariția proprietății, în 1754, în Discursul asupra unui subiect propus de Academia din Dijon cu titlul „Care este originea inegalității dintre oameni și dacă ea este autorizată de legile naturale”, Jean-Jacques Rousseau susținea: „Primul om care a îngrădit o bucată de pământ și s-a gândit să spună: „Acesta este al meu!”, și a găsit oameni destul de simpli ca să-l creadă, a fost adevăratul fondator al societății civile. De la câte crime, războaie și ucideri, de la câte orori și nenorociri ar fi putut cineva să salveze omenirea, dacă ar fi tras țărusul sau ar fi umplut șanțul, strigând către semenii săi: „Feriți-vă de

a asculta de acest impostor! Sunteți pierduți, dacă uitați o singură dată că fructele sunt ale tuturor și pamântul nu aparține nimănui” [11].

Cu toate acestea, uneori se poate discuta și de latura constructivă în ceea ce privește conflictul de gândire dintre generații, a gândirii manifestată de generația tânără, care are idei avangardiste în ceea ce privește tehnologia, viața și inovația, față de cea a gândirii generației vechi, care are o atitudine conservatoare, înclinată spre siguranța lucrului bine cunoscut și experimentat.

Când nu sunt deliberate, conflictele iau naștere din neatenție, însă, în practică se constată faptul că multe cazuri de conflict implică deliberat o înțelegere greșită a drepturilor și a libertăților proprii sau a drepturilor celorlalți.

Cercetătorul M. Malița consideră că este imposibil să existe drepturi fără a exista obligații față de semenii, aceasta reprezentând o formă unitară a dreptului, deoarece nu poți cere nimănui să îți respecte drepturile atâta timp cât tu nu respecti drepturile celorlalți [7, p.280]. Asta înseamnă că trebuie de procedat cu grijă de a nu încălca drepturile celorlalte persoane în momentul în care vrei să obții sau să îndeplinești ceva. Fiecare parte la negociere a avut deja, înainte de începerea conflictului, propriile așteptări și propriile drepturi, care mai apoi nu i-au fost respectate, deoarece, potrivit spuselor lui Winston Churchill, discordiile cele mai grave se nasc doar atunci când ambele părți au la fel de multă dreptate, însă greșesc la fel de mult [6, p.38].

Se știe că între dreptate și drept este o diferență pe care părțile o sesizează abia la finele procesului juridic, lăsând cel puțin uneia dintre părți convingerea că a fost nedreptățită. Analizând teoria dreptății, D. Schmidt [12, p.15-125] consideră că ceea ce invocăm a fi dreptate constituie o constelație de elemente aproximativ asemănătoare, particularitatea unitară a dreptății dovedindu-se a fi limitată [12, p.15], precizând că nu a fost elaborată o teorie viabilă a dreptății [13, p.49], indivizii evaluând dreptatea în funcție de raportarea la reprezentarea subiectivă a gândirii și înțelegerii proprii vis-à-vis de convingerile, de nevoile personale și față de modul în care individul percepe atitudinea altora față de el. Dreptatea se referă la ceea ce consideră fiecare că i se cuvine. Potrivit lui D. Schmidt, elementele care stau la baza teoriei dreptății sunt: egalitatea, meritul, reciprocitatea și nevoile. Principiul egalității cere ca oamenii să primească tratament egal, garantându-li-se șanse egale și părți egale, punând accent pe ceea ce avem în comun. Principiul meritului cere ca oamenii să primească ceea ce merită în funcție de eforturile depuse și de riscurile asumate, acest principiu punând accent pe ceea ce ne deosebește unii de alții. Principiul reciprocității apreciază caracterul mutual al relației dintre persoane, care se împarte în reciprocitatea simetrică și reciprocitatea tranzitivă. Principiile care tranșează nevoile personale sau sociale stabilesc o clasă (o categorie) de nevoi la care indivizii vor face referire atunci când „proclamă că o societate este dreaptă numai dacă acele nevoi sunt satisfăcute, în măsura în care satisfacerea lor este omeneste posibilă”, și care are ca principii stabilirea nevoilor

potrivit piramidei lui Abraham Maslow, care au la bază nevoile fiziologice (hrană, acoperiș, îmbrăcăminte), continuând cu siguranța personală, apartenența la un grup, realizarea stimei de sine și a succesului personal, cu transcendența spirituală - nevoi care sunt determinate de context și de o responsabilizare personală, având la bază obiectivitatea. Așadar, principiul meritului, care ține cont de caracterul persoanei, face diferență între principiul egalității, care cere ca toți oamenii să primească șanse egale și tratament egal, și principiul reciprocității, care cere acționarea prin reciprocitate a unei persoane față de serviciile oferite de altă persoană și pe care trebuie să i le întoarcă, iar principiul nevoilor face o evaluare a necesităților care intervin în teoria dreptății.

Conform opiniei lui N. Chomsky, „nu ne aflăm, cu siguranță, în poziția de a crea un sistem al dreptății ideale, tot așa cum nu suntem nici în poziția de a crea o societate ideală în mințile noastre. Conceptul de legalitate și conceptul de dreptate nu sunt identice; ele nu sunt însă nici total distincte. În măsura în care legalitatea încorporează dreptatea, în sensul unei dreptăți mai bune, care trimite la o societate mai bună, ar trebui să urmărim și să respectăm legea” [2, p.62-63], [14, p.174].

Medierea recunoaște locul prioritar al justiției în aplicarea normelor dreptului, magistrației, procurorii sau judecătorii fiind principalii actori în realizarea cadrului instituțional juridic. După cum se știe, dreptul constituie un ansamblu de reguli trasate de legiuitor, care conduc viața socială așa cum a gândit la acel moment legiuitorul și care reflectă viziunea mai mult sau mai puțin democrată a actanților (decidenților) politici și a factorilor sociali într-o perioadă de timp, fapt care face ca aceste legi să își modifice adeseori configurația, însă care se dovedesc a fi necesare pentru a reglementa cadrul juridic din punct de vedere politic și social al perioadei respective.

J. Morange ne amintește: „Nu trebuie uitat că încă din 1789 s-a făcut simțită nevoia de a fixa anumite limite legiuitorului. Legea penală nu putea retroactiva (art. 8 al Declarației de la 1789) și mai ales ea nu putea interzice decât acțiunile dăunătoare societății (art. 5)” [8, p.42].

Constatăm că orice legiuitor, atunci când statornicește o normă juridică, pornește de la anumite considerațiuni politice, adică determinate de anumite trebuințe ale vieții publice și ale ordinii juridice și, ca atare, prin edictarea normei, urmărește satisfacerea acelor trebuințe. Elementul politic (de explicație) constă în acel complex de date care ne dau puțința să cunoaștem care a fost cauza și scopul pentru care legiuitorul a edictat norma pe care o interpretăm, să aflăm, cu alte cuvinte, rațiunea legii (*ratio legis*).

Dreptul, prin statuarea unor norme pe care societatea este obligată să le respecte, a fost și va rămâne apajul justiției, de aceea nu se consideră că prin aplicarea medierii sau a arbitrajului s-ar încălca dreptul justiției de a se ocupa de rezolvarea dosarelor cu privire la infracțiuni atunci când sunt îndeplinite condițiile unor infracțiuni grave, foarte grave, extrem de grave sau atunci când justițiabilul dorește să își tranșeze conflictul numai prin

intermediul instituțiilor de judecată, așteptând sancțiuni punitive în cadrul justiției retributive, dar medierea și arbitrajul sunt două instituții care pot fi considerate de un real ajutor pentru justiție și societate, în general, atâta timp cât apelează la discernământul și la responsabilitatea persoanelor care le utilizează.

În situația în care are de mediat un conflict în domeniul familial, mediatorul este obligat să vegheze la realizarea medierii, ținând cont în mod special de binele superior al copilului. Pentru a înțelege noțiunea de copil, potrivit unei opinii, copilul este persoana care încă nu a ajuns la vârsta de 18 ani și care încă nu a dobândit capacitate deplină de exercițiu [5, p.684].

Calitățile democratice ale societății fac posibilă apariția unei noi viziuni asupra folosirii instrumentului de rezolvare alternativă a conflictelor, și anume medierea, ținând cont de faptul că aceasta duce la o mai profundă înțelegere a acțiunilor personale, sociale și a responsabilizării față de mediul social în care trăiește fiecare, învățând astfel noțiunea de toleranță și respect pentru mediul civic și pentru respectarea legii.

Medierea a devenit un mijloc important de soluționare a litigiilor în jurisdicțiile din întreaga lume.

În cadrul doctrinei de rezolvare a diferendelor, începând de la nivel micro-social, până la nivel macro-social, medierea reprezintă un procedeu util de rezolvare a conflictelor.

Argumentarea medierii conflictului ține de cotidianul vieții sociale și de liniile trasate de cerințele juridice ale legiuitorului. În acestea găsim elementul identificat spre mediere, care se află în conflict, și elementul identificat spre juridicizare, care este prezent în acțiunea incriminată de actul juridic emis de legislator în vederea reglementării legăturilor sociale.

Este de notorietate și este incontestabil faptul că orice persoană are dreptul de a se adresa instanțelor de justiție competente în situația în care i-au fost încălcate drepturile. În mod evident, este nevoie să se supună procedeele și procedurilor de rigoare ce implică procedura juridică, susținerea pertinentă a pretențiilor legale încălcate, obținerea și prezentarea dovezilor. Firește, acest demers implică asigurarea unei asistențe juridice din partea unuia sau chiar a mai multor avocați, dar mai important este faptul că se solicită destulă răbdare pentru ca părții vătămate să i se facă dreptate în cadrul unui proces juridic [13, p.262-263].

Conform opiniei distinsului prof. Igor Dolea, prin repararea dreptului vătămat se asigură o dreptate, nefiind necesară administrarea probelor, care în această situație ar fi inutile. În fond, medierea se referă la drepturile părților conflictului care în mod special au fost tulburate prin săvârșirea infracțiunii, ținând cont de faptul că medierea se referă la drepturile părților care sunt tulburate de săvârșirea concretă a infracțiunii, în același timp cu tulburarea ordinii sociale [4, p.30].

Potrivit cercetării științifice realizate de H.D. Otto, în procedura penală anglo-americană există un *Canon of Legal Ethics*, care prevede că rolul procurorului nu este acela de a acuza, ci de a veghea ca legea să fie aplica-

tă și să se facă dreptate. În acest sens, procurorului nu îi este permis să ascundă, să ignore sau să omită anumite dovezi, nici să ignore sau să ascundă declarații ale martorilor care ar putea dovedi nevinovăția acuzatului [9, p.345-350], putând exista chiar și o identificare eronată de către martor, care constituie cea mai frecventă cauză a erorilor judiciare, sau putând exista expertize de specialitate greșite, existența unor cercetări și audieri care au ca punct de pornire o singură pistă, depoziția falsă, ignorarea principiului prezumției de nevinovăție, influențarea prin sugestie de către mass-media atunci când jurnaliștii își exprimă părerea în legătură cu vinovăția sau nevinovăția acuzatului, astfel încât este posibil ca membrii instanței să fie influențați, existând pericolul de a se pronunța o sentință eronată, termenele reduse de rezolvarea dosarelor constituind o altă cauză care determină o serie de erori judiciare.

Realitatea ne demonstrează că societatea modernă a devenit din ce în ce mai complicată din cauza modalităților moderne de relaționare, care, inevitabil, au dezvoltat noi tipuri de infracțiuni pe lângă celelalte, toate aceste infracțiuni cunoscând o creștere ridicată de la an la an. În același timp, problemele prezentate de sistemele penitenciare, care, inițial, au fost gândite ca modalități de reeducare și îndreptare a caracterului și comportamentului infractorilor, au devenit depășite ca și capacitate de absorbție a infractorilor, numărul acestora menținându-se ridicat, iar programele de reeducare dovedindu-se insuficiente și ineficiente. În acest sens, apariția unor modalități de soluționare alternativă a conflictelor care implică infracțiuni ce prezintă un pericol social mai redus se dovedește a fi cea gură de aer care să îngăduie sistemelor penitenciare să se ocupe de infractorii care au comis infracțiuni grave, deosebit de grave și extrem de grave, care reprezintă un mare pericol social pentru societate.

Cu toate că procedura generală în domeniul penal este utilizată pentru a soluționa toate infracțiunile, chiar și acele care au caracteristicile unui pericol redus pentru societate și care diferă de criminalitate, este din ce în ce mai evident că sistemul de justiție penală are tot mai multe probleme din cauza naturii ansamblului de cerințe procesual-penale caracterizată prin proceduri neflexibile, caracteristice sistemului birocrat: multe proceduri, multe termene etc. în vederea respectării drepturilor și libertăților omului. Obținerea probelor pentru realizarea probatoriului, expertizele și contraexpertizele etc. face ca întregul proces penal să se deruleze în perioade lungi de timp, ceea ce atrage confruntarea părților cu costuri ridicate în timpul procesului penal, însuși statul făcând eforturi mari să suporte bugete anuale enorme pentru sistemul de justiție penală, efortul fiind realizat în mod implicit de către societatea civilă prin taxele pe care le varsă la stat.

Ceea ce caracterizează rezultatul procedurilor penale este că se urmărește pedepsirea infractorilor, fapt ce atrage în mod evident și degradarea socială a acestor infractori, reabilitarea lor ulterioară fiind foarte dificilă, deoarece societatea îi percepe ca fiind pușcăriași, fără a

face deosebire între o infracțiune ușoară sau gravă. Astfel, apare neîncrederea față de fostul infractor și excluderea lui din cadrul societății. Drept urmare, infractorii și pușcărișii au stigmatizarea procesului penal, ceea ce face extrem de dificilă readucerea lor în societate. Acest motiv poate avea un efect direct asupra creșterii ratei recidivei și a supraaglomerării penitenciarelor. În acest sens, se observă că sistemul de justiție penală curentă are mai multe probleme în societatea modernă. Statisticile privind infracțiunile penale arată că închisorile au rămas subdimensionate în raport cu numărul infractorilor, supraaglomerarea acestora crescând anual, situație care confirmă eșecul procesului formal de justiție.

Procedura de justiție restaurativă a fost gândită și utilizată pentru reducerea acestor probleme. Relațiile de vindecare între victime, infractori și comunitățile locale constituie principalul scop al proceselor justiției restaurative.

Principiul încrederii, care este caracteristic procedurii de mediere, are în vedere faptul că mediatorul dezvoltă o relație de încredere cu părțile. Mediatorul nu este condus de intenția de a face justiție prin a judeca părțile, neînlocuind instanța de judecată. Intenția medierii nu este aceea de a împărți dreptatea, ci de a aduce părțile în poziția de a-și înțelege în mod reciproc problemele și de a face concesii licite, care să rezolve conflictul existent între părți.

În ceea ce privește primirea dosarului de la organele de urmărire penală, Anexa Recomandării (99)19 recomandă că, înainte de începerea procesului de mediere, este necesar ca mediatorul să fie informat despre toate elementele semnificative ale cazului, trebuind să i se înmâneze documentele necesare de către autoritățile competente de justiție penală [10].

În mod normal, odată cu exprimarea de către părți a intenției de mediere și după consemnarea acesteia de către organul căruia i s-a prezentat cererea de solicitare a medierii, începe să curgă termenul de suspendare a înaintării plângerii prelabile (de 3 luni), termen care continuă să curgă după încheierea medierii de la momentul când a fost suspendat prin introducerea cererii de mediere. Fiind introdusă cererea de mediere, din acest moment începe să curgă calculul termenului alocat medierii (3 luni), ceea ce înseamnă că mediatorul este îndreptățit să primească datele dosarului din partea organului de cercetare. În acest sens, remarcăm că legiuitorul român nu specifică termenul cert în care trebuie să fie înaintat dosarul către mediator, rămânând la latitudinea organelor de cercetare penală să realizeze înaintarea dosarului spre consultare [art. 94 alin. (3) Cod de procedură penală român] într-un „termen rezonabil”, nefixându-se clar acest termen, specificarea termenului înaintării dosarului către mediator lipsind din art. 94 din cadrul Codului de procedură penală român. Având ca reper existența unor cazuri din practica mediatorilor, notificate Consiliului de Mediere român, prin care se semnaleză faptul că din cauza neprecizării în lege a unui termen clar de accesare a dosarului de către mediator, este amânat atât de mult accesul mediatorului la

dosarul în cauză și implicit la datele personale ale părților, încât uneori medierea nu se mai poate desfășura, termenul de realizare a medierii curgând de la înaintarea de către părți a cererii de mediere. De la anunțarea intenției părților că doresc să utilizeze procedura medierii și până la aflarea datelor din dosar cu privire la părțile conflictului, apoi transmiterea invitațiilor către părțile respective pentru realizarea medierii, urmând apoi luarea la cunoștință despre acordul părților, stabilirea termenului de întâlnire a acestora, în funcție de disponibilitatea lor, și până la elaborarea contractului de mediere, invitarea părților la negociere, stabilirea termenelor de ședințe în vederea negocierii părților și ajungerea la un consens, se scurge o mare parte din termenul de 3 luni în care se poate realiza procedura de mediere.

Codul penal francez stabilește prin art.111-3 că „*nimeni nu poate fi pedepsit pentru o infracțiune sau pentru un delict ale cărui elemente nu sunt definite prin lege, sau pentru o contravenție ale cărei elemente nu sunt definite prin regulament*”. De asemenea, Codul penal francez în art.111-4 face precizarea că „*Legea penală este de interpretare strictă*” [3].

Așadar, dacă legea penală nu trebuie să lase loc la interpretări, considerăm că expresia „*termen rezonabil*” din cadrul codurilor penale și procesual-penale trebuie completată cu indicarea termenelor clare.

Din economia textelor analizate din Codul penal și Codul procesual penal român și din cadrul jurisprudenței, sintagma „*termen rezonabil*”, care, în general, se referă la ceva ce se menține în limitele normale, obișnuite, care nu are nimic ieșit din comun, fără exagerări, în mod echilibrat, constatăm că ambiguitatea prezentată de sintagma „*termen rezonabil*”, din punct de vedere al aplicabilității în termeni tehnico-juridici, se poate raporta la corespondentul „*arbitrar*”, ceea ce face să considerăm că termenul rezonabil este un termen plin de incertitudine, care pornește dintr-o hotărâre luată după propria apreciere, ce se poate dovedi abuzivă sau nu. Astfel, considerăm ca fiind necesară inserarea în Codul penal a unei explicații tehnico-juridice profesionale cu privire la termenul „*rezonabil*”, specificând și termenul clar în care se poate aplica cerința legiuitorului, atunci fiind normal să se folosească și sintagma mai sus menționată, putând vorbi de un termen rezonabil de 5 zile, de 10 sau 30 de zile etc., în funcție de celeritatea îndeplinirii actului procedural. Fără specificarea clară a termenului cerut de realizarea procedurii legale, sintagma „*termen rezonabil*” ar trebui exclusă din legea penală sau ar trebui să fie completată și cu datele precise de realizare a actului juridic, care să nu lase loc la interpretări arbitrare.

Autori de prestigiu, precum G. Antoniu, A. Boroi, B.-N. Bulai, C. Bulai, Șt. Daneș, C. Duvac, M.-K. Guiu, C. Mitrache, I. Molnar, I. Ristea, C. Sima, V. Teodorescu, I. Vasii și A. Vlășceanu, remarcă faptul că unele expereții sau termeni cu caracter tehnico-juridic sunt raportați distinct față de actul normativ interpretativ, ceea ce denotă că este nevoie de completarea explicită a unor termeni juridici și implică necesitatea introducerii în cu-

prinsul Codului penal și al Codului de procedură penală a unor norme explicative și univoce care să lămurească înțelesul anumitor termeni, exprimări și sintagme folosite de către legiuitor în vederea facilitării înțelegerii, analizării și interpretării normei penale, subliniind „se știe că dispozițiile de drept penal ar trebui să fie elaborate și redactate atât de precis și clar încât pentru înțelegerea și aplicarea lor să nu fie necesare eforturi mari pentru interpretarea lor – *in claris non fit interpretatio*. Cu toate acestea, necesitatea interpretării este impusă și de faptul că voința legiuitorului este exprimată prin cuvinte care nu au totdeauna suficientă precizie, claritate și puterea de a reda în mod fidel conținutul acestei voințe, precum și de faptul că substanța reală care se impune a fi reglementată este atât de vastă, complexă și schimbătoare încât, uneori, cu greu pot fi cuprinse în dispozițiile de lege toate aspectele și nuanțele sale” [1, p.497].

În baza argumentelor prezentate mai sus, facem propunerea de *lege ferenda*: să se precizeze într-un nou alin. (8) art. 94 în Codul de procedură penală al României ca termenul de consultare a dosarului de către mediator să fie indicat în termen cert, stabilindu-se un termen clar de 5 zile de la înaintarea cererii de mediere, argumentul pe care îl invocăm fiind necesitatea mediatorului de a consulta dosarul penal al cauzei într-un termen bine stabilit, pentru a i se da posibilitatea începerii procedurii de mediere, ținând cont de faptul că mediatorul trebuie să cunoască datele părților conflictului și faza în care se află speța în procedura penală, pentru a stabili dacă mai poate utiliza medierea, fiind necesar ca legiuitorul să se aplece cu grijă asupra acestui aspect care, neglijat fiind, poate să lase loc unor atitudini abuzive din partea unor organe de cercetare penală. Astfel, art. 94 alin. (8) Cod de procedură penală român să conțină următoarea formulare: „În cursul urmăririi penale, procurorul stabilește data și durata consultării dosarului de către mediator într-un termen rezonabil de 5 zile de la înaintarea cererii de mediere în vederea consultării dosarului de către mediator, perioadă în care înaintează dosarul penal mediatorului agreeat și indicat de către părți pentru procedura de mediere, mediatorul garantând asupra confidențialității datelor din dosar, conform art. 304 din Cod penal român cu privire la divulgarea informațiilor secrete de serviciu. Consultarea dosarului presupune dreptul de a studia informații cu privire la datele părților din dosar, care sunt necesare pentru inițierea medierii”.

Considerăm că termenul rezonabil de 5 zile ar putea fi considerat ca fiind un termen de recomandare, și nu de decădere, care poate fi instituit în vederea asigurării unui grad ridicat de ritmicitate, de fluidizare a procedurii penale și a informării mediatorului în procedura penală, în așa mod încât dreptul la informare al mediatorului cu privire la datele necesare inițierii procedurilor de mediere să se subsumeze noțiunii relative a termenului rezonabil.

Concluzii

Tendențele de modernizare a justiției prin realizarea și implementarea medierii în domeniul penal cunosc atât în Republica Moldova cât și în România o serie de aspecte tehnico-juridice care cer o reglementare clară pentru eficientizarea activităților mediatorului în vederea aplicării procedurilor penale în termeni evident mai clari. Procedura medierii realizată în cadrul procedurii penale se supune normelor procesual-penale ale dreptului penal, coroborate cu normele procedurii de mediere, în așa fel încât să țină cont și de respectarea drepturilor și libertăților părților, permițându-le acestora să beneficieze și de dreptul de a apela la procedura medierii în cadrul procesului penal.

Referințe bibliografice:

1. Antoniu G. ș.a. *Explicații preliminare ale Noului Cod penal. Volumul II (art. 53-187)*. București: Universul Juridic, 2010. 596 p.
2. Chomsky N., Foucault M. *Despre natura umană*. Cluj-Napoca: Tact, 2012. 82 p.
3. Codul penal francez. <https://www.scribd.com/document/141744907/CP-FRANTA-Traducere-Romana> (vizitat 03.02.2019).
4. Dolea Ig. Un nou concept în procedura penală. În: *Revista Națională de Drept*, 2003, nr. 5, p.4-6.
5. Filipescu P.I., Andrei I. Filipescu I.A. *Tratat de dreptul familiei, ed.a VIII-a revăzută și completată*. București: Universul Juridic, 2006. 766 p.
6. Humes J.C. *Vorbele de duh ale lui Winston Churchill*. București: Humanitas, 2008. 252 p.
7. Malița M., Dungaciu D. *Istoria prin ochii diplomatului*. București: RAO, 2014. 384 p.
8. Morange J. *Libertăți publice*. Ediția a 7-a actualizată. București: Rosetti, 2002. 152 p.
9. Otto H.-D. *Lexiconul erorilor justiției. Cazuri scandaloase, victime nevinovate, anchetatori perseverenți*. Pitești: Editura Paralela 45, 2008. 376 p.
10. Recomandarea nr. R (99) 19 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către Statele Membre cu privire la medierea în materie penală, adoptată de Comitetul de Miniștri pe 15 septembrie 1999 la cea de-a 679-a întâlnire a reprezentanților miniștrilor.
11. Rousseau J.-J. *Care este originea inegalității dintre oameni și dacă ea este autorizată de legile naturale*. Discursul asupra unui subiect propus de Academia din Dijon. <https://paideiacab.files.wordpress.com/2013/05/jean-jacques-rousseau-discurs.pdf> (vizitat 03.02.2019).
12. Schmidt D. *Elemente ale dreptății*. București: Humanitas, 2012. 369 p.
13. Tudor V.-L. Reglementări juridice naționale și internaționale privind implicarea medierii în elucidarea unor divergențe conflictuale de natură penală. În: *Volumul Conferinței „Investigarea criminalistică a infracțiunilor cu violență”, București, 2017, organizată de Asociația Criminaliștilor din România*. București: Tipografia H.G. CHIMICS, 2017. 447 p.
14. Tudor V.-L., Alecu Gh. Unele considerații privind medierea în materie penală și rolul său în soluționarea conflictelor. În: *Revista de Criminalistică*, 2016, nr. 3, p. 2280-2286.